

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA

Wyodrębnia się trzy grupy czynników ryzyka, które mogą wskazywać na zagrożenie pojawienia się przemocy:

1. CZYNNIKI ZWIĄZANE Z DZIECKIEM

- Przedwczesny poród, poród bez pomocy medycznej, niska waga urodzeniowa, poród z ciąży bliźniaczej lub mnogiej, krótkie przerwy pomiędzy kolejnymi porodami. Wszystkie te sytuacje stanowią ogromne obciążenie psychiczne i fizyczne dla rodziców.
- Długotrwały płacz - nadmierna płaczliwość dziecka budzi bezradność, poczucie winy rodzica. Stany te mogą zamienić się w złość, bezsilność, a w konsekwencji wywołać agresję wobec dziecka lub jego odrzucenie.
- Wiek dziecka - w rozwoju dziecka występują okresy krytyczne, w których jest większe prawdopodobieństwo pojawienia się krzywdzenia. Najmłodsze dzieci (do 3 r.ż.) są bardziej zależne od opiekunów i spędzają z nimi więcej czasu. Dzieci w tym wieku mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań rodziców, a także słabiej panują nad emocjami. To sprawia, że ryzyko doznawania przez nie przemocy fizycznej i psychicznej jest większe. W okresie dojrzewania dziecko jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego.
- Przewlekłe choroby, niepełnosprawność intelektualna, niepełnosprawność ruchowa – są mocno powiązane z ryzykiem wystąpienia przemocy oraz wykorzystania seksualnego. Przewlekłe choroby somatyczne oraz niepełnosprawność skutkują dużymi zmianami w życiu rodziny. Rodzina jest wówczas szczególnie narażona na wystąpienie krzywdzenia, mogącego przybrać formę jawnego odrzucenia dziecka, biernego zaniedbywania lub czynnych form przemocy, związanych z rozładowywaniem frustracji. W sytuacji niepełnosprawności lub choroby dziecka może dojść również do przemocy psychicznej, która wynika ze stawiania dziecku wymagań, jakim nie jest ono w stanie sprostać.
- Choroby psychiczne dziecka - wystąpienie u dziecka zaburzeń psychicznych wiąże się z wysokim poziomem stresu i lęku w rodzinie. Łatwo wtedy o eskalację trudnych zachowań pozostałych domowników, np. agresji i przemocy – zarówno fizycznej, jak i słownej.

2. CZYNNIKI RODZINNE

- Nieobecność rodziców - ryzyko wystąpienia krzywdzenia dziecka wzrasta w sytuacji opuszczenia przez jedno lub oboje rodziców. Nieobecność rodziców – fizyczna bądź psychiczna – jest czynnikiem ryzyka krzywdzenia dzieci, bez względu na ich wiek. Czynnikiem ten zwiększa prawdopodobieństwo

zaniedbania fizycznego i emocjonalnego. Konsekwencją tego jest szukanie przez dziecko bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia.

- Autorytarny styl rodzicielstwa, doświadczanie przez rodzica przemocy w dzieciństwie oraz słaba kondycja psychiczna rodziców - znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy.

- Uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica, konflikty, kryzysy w rodzinie są przyczyną większego ryzyka doświadczenia przez dziecko przemocy.

- Samotne rodzicielstwo - ograniczona ilość czasu, który rodzic może poświęcić dziecku, jest przyczyną trudności w budowaniu bliskiej relacji z dzieckiem. Niestabilna sytuacja rodzinna, brak wsparcia, obecność niespokrewnionych z dzieckiem osób, mogą powodować ryzyko wystąpienia odrzucenia i agresji lub nieprawidłowych relacji.

- Rodzicielstwo zastępcze, rodziny adopcyjne – odrzucenie i/lub skrajna przemoc, których dziecko mogło doświadczyć w rodzinie biologicznej, wpływają na jego zachowanie oraz funkcjonowanie całego nowego systemu rodzinnego. Porzucone dzieci postrzegają siebie jako niegodne miłości, mało ważne i zasługujące na karę. Swoim zachowaniem często prowokują do odrzucenia czy ukarania, by utwierdzić się w przekonaniach. Kary reaktywują wcześniejsze traumy dziecka i dezorganizują jego zachowanie, względem którego rodzice są bezradni. Brak odpowiedniego przygotowania wychowawczego rodziców zastępczych i adopcyjnych, wiąże się z nieumiejętnością radzenia sobie z bardzo trudnymi emocjami skrzywdzonego wcześniej dziecka i może skutkować stosowaniem przemocy wobec dziecka.

3. CZYNNIKI ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

- Izolacja społeczna – słabe kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne. Sytuacja ta może sprzyjać rozwojowi przemocy, a także większej kontroli sprawcy nad swoimi ofiarami oraz ograniczać szanse na jej ujawnienie i udzielenie pomocy.

- Ubóstwo, ograniczenie możliwości zaspokajania potrzeb materialnych i zdrowotnych, złe warunki mieszkaniowe.